

Lapsen hyvää kohtelua koskeva suunnitelma

Lastensuojelulaitos ja
sijaiskoti Mesikämmen /
Otso ja Kontio

Päivitetty 5 / 2026

Suunnitelman laadinnasta

- 1.1.2020 voimaan astuneilla lastensuojelulain muutoksilla vahvistetaan kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen oikeutta hyvään kohteluun, huolenpitoon, valvontaan sekä ihmisarvoa kunnioittavaan kohteluun.
- Mesikämmeneen laadittiin heti alkuvuodesta 2020 ”Lapsen hyvää kohtelua koskeva suunnitelma” ja sitä on päivitetty, täydennetty ja muokattu jo useaan otteeseen yhteistyössä sijoitettujen lasten, henkilökuntamme sekä valvontaviranomaisten ohjeistuksien mukaisesti.
- Lapsen hyvää kohtelua koskevan suunnitelman tarkoituksena on tukea Mesikämmeneen sijoitettujen lasten itsemääräämisoikeutta sekä luoda avoimuutta ja yhteisymmärrystä yhteisistä säännöistä ja toimintatavoista. Tällä yhdessä laaditulla suunnitelmalla pyritään rajoitustoimenpiteiden käytön ennaltaehkäisyyn.
- Tavoitteena on, että yhdessä pohtien, avoimesti asioista jutellen ja sitä kautta hyvin ja perusteellisesti laadittu suunnitelma voi parhaimmillaan vähentää rajoitusten käytön tarvetta. Yhdessä laadittu suunnitelma toimii parhaimmillaan avoimena kasvatuksellisenä keskusteluna lasten kanssa ja toisaalta koulutuksellisenä keskusteluna henkilöstön kanssa. Tämä avoimuus ja keskinäinen luottamus heijastuu toimintatapana ja vuorovaikutuksellisenä suhteena myös sijoitetun lapsen vanhempiin, verkostoon ja yhteistyökumppaneihin.

Lapsen itsemääräämisoikeuden vahvistaminen, tukeminen ja ylläpitäminen

Mesikämmeneen sijoitetut lapset otetaan mukaan aivan sijoituksen alusta, aina mahdollisesta tutustumiskäynnistä asti, keskiöön sijoituksen suunnittelussa.

Lasten mielipiteitä kuullaan ja kysellään aktiivisesti läpi koko sijoituksen ajan. Asiat aukikirjoitetaan ja -puhutaan huomioiden lapsen ikä- ja kehitystaso.

Lapset osallistuvat itse fyysisesti asiakassuunnitelman laadintaan ja niiden tarkastuspalavereihin sekä mahdollisten hoitokontaktien palavereihin.

Jälkihuollon suunnittelu aloitetaan varhaisessa vaiheessa ja edetään itsenäistymisajan suunnitelmissa pikkuhiljaa, vaiheittain, jotta turvallisuudentunne säilyy läpi koko prosessin.

Lasten kanssa käydään läpi myös omaohjaajan laatimat kuukausikoosteet, mitkä toimitetaan säännöllisesti lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Lapsen hyvä hoito, kasvatus, valvonta ja huolenpito

Mesikämmeneen sijoitetulle lapselle laaditaan asiakassuunnitelman lisäksi yksilöllinen hoito- ja kasvatussuunnitelma sekä erillinen sijaishuollon tavoitelomake.

Mesikämmenen hoito- ja kasvatustyötä ohjaa lastensuojelulaki, sosiaalihuoltolaki, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, laki lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta, perhehoitolaki, hallintolaki sekä muu keskeinen lainsäädäntö. YK:n lasten oikeudet ovat punaisena lankana Mesikämmenen arjessa.

Henkilökunta on korkeasti koulutettu ja runsaalla työkokemuksella varustettu. He ovat työhönsä sitoutuneita ja hoidollisuus heissä on luontaista. Omaohjaaja-työskentely on keskeisessä roolissa arjen hoito- ja kasvatustyössä.

Lapsen paras ja heidän etujensa ajaminen ohjaa työskentelyä päivästä toiseen. Hyvään hoitoon ja kasvatukseen liittyy olennaisesti myös yhteiset toimintaperiaatteet ja säännöt, jotka ovat kaikkien, niin lasten kuin aikuistenkin, tiedossa.

Mahdollisten rajoitusten käytön yhteydessä huolehditaan kaikkien lasten turvallisuudesta

Mikäli Mesikämmenessä yksittäisen lapsen tilanne on sellainen, että joudumme turvautumaan lastensuojelulain mukaisiin rajoituksiin, tehdään se aina vakaasti harkiten ja avoimesti niin suhteessa lapseen kuin hänen huoltajiinsa ja lapsen asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään. Mikäli löytyy muita keinoja kuin lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet, tulee ne aina kokeilla ensin. Lapsen etu ja yksilöllisyys on aina arvioinnissa tärkein prioriteetti.

Rajoituspäätöstä ja sen tarpeellisuutta arvioidaan jatkuvasti ja rajoituspäätös myös puretaan, jos siihen ei enää ole tarvetta / perusteita. Rajoituspäätökset annetaan kirjallisesti niin lapselle, kuin hänen huoltajilleen ja lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle niin pian kuin mahdollista. Niissä on aina mukana mahdolliset valitusoikeudet ja ne myös kerrotaan tilannetta läpikäydessä. Tarvittaessa myös autetaan valituksen tekemisessä.

Mikäli rajoituspäätöksestä tai muusta lapsen oirehinnasta on aiheutunut ”hässäkkää” ja meteliä taloon, käydään tilanne yksityisyyttä ja vaitiolovelvollisuutta kunnioittaen muiden lasten kanssa sanallisesti läpi. Näissä tilanteissa tarjotaan aikaa ja tilaa keskustelulle sekä aikuisen lähellä ololle.

Kaikkien turvallisuudesta huolehtiminen väkivallan uhan alla

Mesikämmissä pyritään kaikin tavoin huolehtimaan sekä lasten että myös henkilökunnan tai talossa vierailevien ulkopuolisten henkilöiden turvallisuudesta kaikkina vuorokaudenaikoina.

Tässä kohtaa ennakoimisella ja tehdyillä riskianalyysillä on iso merkitys, samoin pysyvällä henkilökunnalla ja hyvällä perehdytyksellä. Tilannetta helpottaa myös se, että laitoksessa asuu pääasiallisesti pitkäaikaisessa sijoituksessa olevia lapsia, joten aikuiset tuntevat lapset.

Henkilökunta on koulutettu toimimaan mahdollisissa väkivaltatilanteissa sekä kriisitilanteissa, kuten palo- ja pelastautumissuunnitelma edellyttää. Lapsen etu ja avoimuus talon tilanteesta ja tapahtumista madaltaa myös kynnystä hälyttämään talon ulkopuolista apua, mikäli se on tarpeen.

Rajoitusten toteutus ja käyttö

Rajoituspäätöksiä käytetään lastensuojelulain mukaisissa tilanteissa ja vain silloin, kun muilla keinoin ei pystytä huolehtimaan lapsen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta.

Hoito- ja kasvatustyöhön osallistuvat työntekijät ovat koulutettu rajoituskäytänteistä ja niistä käydään avointa keskustelua usein henkilökuntapalavereissa sekä työnohjauksissa. Rajoituspäätösten käytössä tulee aina huomioida myös muiden lasten sekä henkilökunnan turvallisuuteen liittyvät näkökulmat.

Mahdollisuuksien mukaan ennen rajoituspäätöksen tekemistä keskustellaan lapsen huoltajan ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Aina se ei kuitenkaan ole mahdollista, mikäli kysymys on esim. kiinnipitämisestä tai aineiden ja esineiden haltuunotosta, missä tilanteet voivat tulla hyvinkin nopeasti ja yllättäen eteen. Tällöin heti rajoitustoimenpiteen tekemisen jälkeen otetaan yhteys lapsen huoltajaan ja hänen asioistaan vastaavaan sosiaalityöntekijään. Kirjataan rajoituspäätökset mahdollisimman reaalijassa ja sen helpottamiseksi on Nappula-tiedonhallintajärjestelmän rajoituspäätöslomakkeisto.

Rajoituspäätökset tulee purkaa välittömästi, kun niitä ei enää tarvita. Rajoituspäätöksen toimivuutta ja tarpeellisuutta on tärkeää arvioida myös niiden käytön jälkeen, jotta tulee näkyväksi niiden mahdollinen toimivuus tai toimimattomuus. Jokaisen rajoitustoimenpiteen käytön jälkeen laaditaan myös lsl:n 74a §:n mukainen lapsikohtainen arvio rajoitustoimenpiteistä ja se toimitetaan lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Mesikämmenessä käytössä olevat lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttäminen:

62 § (12.4.2019/542) Yhteydenpidon rajoittaminen

- Mesikämmenessä sijaishuollossa olevan lapsen oikeutta pitää yhteyttä vanhempiinsa tai muihin hänelle läheisiin henkilöihin saadaan rajoittaa, jos turvallisesta yhteydenpidosta ei ole voitu sopia tai se ei ole mahdollista esim. sen vuoksi, että yhteydenpito vaarantaa lapsen sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen ja rajoittaminen on lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta välttämätöntä; tai yhteydenpidosta on vaaraa lapsen hengelle, terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle; tai rajoittaminen on välttämätöntä vanhempien tai perheen muiden lasten, perhekodin tai laitoksen muiden lasten tai henkilöstön turvallisuuden vuoksi; taikka 12 vuotta täyttänyt lapsi vastustaa yhteydenpitoa; sama koskee myös 12 vuotta nuorempaa lasta, jos hän on niin kehittynyt, että hänen tahtonsa voidaan kiinnittää huomiota.
- Mesikämmenen hoito- ja kasvatustyön johtajalla on oikeus tehdä yhteydenpidon rajoitus max. 30 vrk:n ajaksi. Mikäli rajoituksen tarve poistuu, on päätös purettava välittömästi. Mikäli rajoituksen tarve on pidempi, sitä voi jatkaa vain siihen määrätty viranhaltija lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valmistelun jälkeen.
- Käytännössä em. rajoituspäätös toteutetaan Mesikämmenessä niin, että lapsen henkilökohtainen puhelin otetaan haltuun ja hän voi pitää laitoksen puhelimen kautta yhteyttä niihin, joita rajoituspäätös ei koske. Mahdollisesti myös sähköpostin tms. sovelluksen käyttöä voidaan joutua rajaamaan yhteydenpidon rajoituksen toteutumiseksi.

Mesikämmenessä käytössä olevat lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttäminen:

65 § (12.4.2019/542) Aineiden ja esineiden haltuunotto

- Jos lapsella on hallussaan päihtymistarkoituksessa käytettävää ainetta tai tällaisen aineen käyttöön erityisesti soveltuvia välineitä, ne on otettava laitoksen haltuun. Samoin on otettava laitoksen haltuun lapsella olevat aineet ja esineet, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen. Laitoksen haltuun saadaan ottaa aineet ja esineet, jotka ominaisuuksiensa puolesta soveltuvat vaarantamaan lapsen omaa tai toisen henkilön henkeä, terveyttä tai turvallisuutta tai vahingoittamaan omaisuutta, jos on todennäköistä, että lapsi käyttää aineita tai esineitä itsensä tai muiden vahingoittamiseen tarkoitetulla tavalla.
- Aineiden ja esineiden haltuunotosta kirjoitetaan aina rajoituspäätös ja sen voi tehdä Mesikämmenessä hoito- ja kasvatustyön johtaja tai hoito- ja kasvatustyöhön osallistuva henkilökunta, joille johtaja on antanut siihen valtuuden. Päätös toimitetaan myös lapsen huoltajalle ja lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.
- Käytännössä em. rajoituspäätös toteutetaan Mesikämmenessä niin, että haltuunotetut aineet ja esineet niistä riippuen hävitetään tai säilytetään lapsen lukollisessa kaapissa ja palautetaan hänelle myöhemmin, viimeistään sijoituksen päättyessä.

Mesikämmissä käytössä olevat lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttäminen:

66 § (12.4.2019/542) Henkilöntarkastus

- Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on vaatteissaan tai muutoin yllään edellisessä kohdassa mainittuja aineita tai esineitä, hänelle saadaan asian tutkimiseksi tehdä henkilöntarkastus.
- Tarkastuksen tekee laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Tarkastus on tehtävä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön läsnä ollessa, jollei erityisestä syystä muuta johdu.
- Tarkastuksen tekijän ja siinä läsnä olevan henkilön on oltava lapsen kanssa samaa sukupuolta, jollei kyseessä ole terveydenhuollon ammattihenkilö. Henkilöntarkastuksen suorittava ja siinä läsnä oleva henkilö voi kuitenkin olla eri sukupuolta kuin lapsi, jos toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi.
- Käytännössä em. rajoituspäätös toteutetaan Mesikämmissä niin, että mikäli henkilökunnalle on syntynyt epäily lapsella olevan em. aineita tai välineistöä, pyydetään lasta ensin sanallisesti antamaan ne ohjaajille. Mikäli lapsi kieltäytyy tästä, muistutetaan rajoituspäätöksen mahdollisuudesta ja se laitetaan toteen perustelujen täytyessä. Tästä kirjataan päätös, joka toimitetaan myös lapsen huoltajalle ja lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.
- Rajoitustoimenpiteen tekee mahdollisuuksien mukaan samaa sukupuolta oleva hoito- ja kasvatustyöntekijä toisen ohjaajan ollessa läsnä.

Mesikämmenessä käytössä olevat lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttäminen:

66 a § (12.4.2019/542) Henkilönkatsastus

- Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsi on käyttänyt em. Kohdassa tarkoitettuja aineita, häneen saadaan kohdistaa henkilönkatsastus, joka voi käsittää puhalluskokeen suorittamisen tai veri-, hius-, virtsa- tai sylkinäytteen ottamisen. Jos lapsi, jolle laitoksen toimesta on tehty henkilönkatsastus, kiistää em.tarkoitettun päihteiden käytön, tai se on muuten henkilönkatsastuksen tuloksen luotettavuuden selvittämisen kannalta tarpeen, on näyte asianmukaisesti lähetettävä tarkistettavaksi.
  - Henkilönkatsastuksen toimittamisesta päättää laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.
  - Henkilönkatsastuksen toimittaa laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö tai muu tehtävään soveltuvan ammatillisen tutkinnon suorittanut henkilö. Jos henkilönkatsastuksen toimittaa muu kuin terveydenhuollon ammattihenkilö, läsnä on oltava laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva toinen henkilö tai muu tehtävään soveltuvan ammatillisen tutkinnon suorittanut henkilö. Katsastus tulee aina tehdä niin, ettei siitä aiheudu tarpeetonta haittaa lapselle.
  - Henkilönkatsastuksen suorittavan ja siinä läsnä olevan henkilön on oltava lapsen kanssa samaa sukupuolta, jollei kyseessä ole terveydenhuollon ammattihenkilö. Katsastuksen suorittava ja siinä läsnä oleva henkilö saavat kuitenkin olla eri sukupuolta kuin lapsi, jos toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi.
  - Käytännössä em. rajoituspäätös toteutetaan Mesikämmenessä tarpeen mukaan vain puhallusnäytteen avulla tai virtsanäytteen osalta. Muita näytteenottotapoja ei toistaiseksi ole meillä käytössä. Tästä kirjataan aina rajoituspäätös, joka toimitetaan lapsen huoltajalle ja lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle myös.
- Rajoitustoimenpiteen tekee mahdollisuuksien mukaan samaa sukupuolta oleva hoito- ja kasvatustyöntekijä toisen ohjaajan ollessa läsnä.

Mesikämmenessä käytössä olevat lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttäminen:

67 § (12.4.2019/542) Omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen

- Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on hallussaan em. kohdassa tarkoitettuja aineita tai esineitä taikka lapsen olinpaikka on sijaishuollon tarkoituksen toteuttamiseksi kiireellisesti selvitettävä (esim. hatkareissulla), saadaan hänen käytössään olevat tilat tai hallussaan oleva omaisuus tarkastaa.
- Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapselle osoitettu kirje tai siihen rinnastettava muu luottamuksellinen viesti taikka muu lähetys sisältää em. kohdassa mainittuja aineita tai esineitä, saadaan lähetyksen sisältö tarkastaa kirjettä tai muuta luottamuksellista viestiä lukematta.
- Näistä tarkastamisista päättää ja tarkastamisen tekee laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Tarkastaminen on tehtävä lapsen ja laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön läsnä ollessa. Lapsen käytössä olevat tilat tai hallussa oleva omaisuus voidaan kuitenkin erityisestä syystä tarkastaa myös lapsen tai toisen henkilön läsnä olematta. Lapselle tulee aina kertoa ja selvittää tarkastuksen syy.
- Käytännössä em. rajoituspäätös toteutetaan Mesikämmenessä tarpeen ja tilanteen niin vaatiessa niin, että ohjaajat voivat tarkistaa lapsen huoneen, laitoksen yleiset tilat ja tarvittaessa lapselle saapuneen lähetyksen, mikäli lain mukaiset kriteerit täyttyvät. Näissä tilanteissa on aina kaksi hoito- ja kasvatustyöhön osallistuvaa ohjaajaa paikalla ja siitä kirjoitetaan päätös. Mahdollisuuksien mukaan tilanne hoidetaan niin, että lapsi on mukana paikalla. Jos tarkastukset pitää tehdä välittömästi, esim. lapsen ollessa luvatta pois laitoksesta tai kotilomien aikana, kerrotaan ja selitetään tapahtunut perusteluineen lapselle hänet tavattaessa.
- Lisäksi lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on oikeus erityisestä syystä tehdä päätös siitä, että lapselle tarkoitettu viesti on jätettävä kokonaan tai osaksi toimittamatta tai muu lähetys kokonaan tai osaksi luovuttamatta lapselle, jos viestin tai lähetyksen sisällön voidaan olosuhteet kokonaisuutena huomioon ottaen perustellusti arvioida vakavasti vaarantavan lapsen tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai kehitystä. Lähetys on viipymättä toimitettava lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle päätöksentekoa varten. Päätöksen tekemistä varten sosiaalityöntekijä saa lukea kirjeen tai muun luottamuksellisen viestin, jos yksittäistapauksessa on perusteltua syytä epäillä viestin sisällön voivan vaarantaa lapsen tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai kehitystä.

Mesikämmenessä käytössä olevat lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttäminen:

68 §(12.4.2019/542) Kiinnipitäminen

- Mesikämmenessä laitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi lapsen rauhoittamiseksi pitää kiinni lapsesta, jos lapsi sekavan tai uhkaavan käyttäytymisensä perusteella todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita ja kiinnipitäminen on lapsen oman tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän vaarantumisen vuoksi taikka omaisuuden merkittävän vahingoittamisen estämiseksi välttämätöntä.
- Kiinnipitäminen on oltava luonteeltaan hoidollista ja huollollista sekä kokonaisuutena arvioiden puolustettavaa, kun otetaan huomioon lapsen käyttäytyminen ja tilanne muutoinkin.
- Kiinnipitäminen voi pitää sisällään myös lapsen siirtämisen, esim. yhteisistä tiloista omaan huoneeseen. Kiinnipitäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.
- Kiinnipitämisestä on siihen turvautuneen henkilön annettava laitoksen johtajalle kirjallinen selvitys. Laitoksen johtajan turvautuessa kiinnipitämiseen on selvitys annettava lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Mesikämmenessä kirjoitetaan kiinnipitämisestä aina lapsen päivittäisraporttiin sekä tehdään päätös, jossa kuvataan tapahtuneeseen johtaneet tilanteet ja itse kiinnipitäminen, sen purkaminen ja jälkipuinti. Päätös toimitetaan lapsen huoltajalle ja lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Kiinnipitämisen liioittelusta on myös säädetty lastensuojelulaissa.

Mesikämmenessä käytössä olevat lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttäminen:

69 § (12.4.2019/542) Liikkumisvapauden rajoittaminen (max. 7vrk)

- Lapselle saadaan, jos se on hänen huoltonsa kannalta välttämätöntä ja jos se on lapsen edun mukaista, asettaa määräajaksi kielto poistua laitoksen alueelta, laitoksesta tai tietyn asuinyksikön tiloista, jos lapsen sijaishuoltoon johtanut päätös on tehty sillä perusteella, että hän on vaarantanut vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin verrattavalla käyttäytymisellään; tai lapsi käyttäytyy laitoksessa em. kuvatulla tavalla; tai rajoitus on lapsen hoidon tai huollon kannalta muutoin tarpeen lapsen suojelemiseksi häntä itseään vakavasti vahingoittavalta käyttäytymiseltä.
- Laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi päättää yhteensä enintään seitsemän vuorokautta kestävästä liikkumisvapauden rajoittamisesta. Jos rajoittamista on tarpeen jatkaa tai jos rajoitus alun perin määrätään seitsemää vuorokautta pidemmäksi ajaksi, rajoittamisesta tekee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Asiasta on viipymättä ilmoitettava lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle päätöksen tekemistä varten. Yhtäjaksoisesti rajoittaminen saa jatkua enintään 30 vuorokautta.
- Liikkumisvapauden rajoittamista ei saa määrätä laajempaan eikä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen hoito ja kasvatusta välttämättä edellyttävät. Toimenpide on myös lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätön.
- Käytännössä em. rajoitus toteutetaan Mesikämmenessä niin, että toimenpiteen perustelut ja raamit käydään yhdessä lapsen kanssa läpi ja kirjataan ne rajoituspäätökseen. Usein myös konsultoidaan lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää edeltävästi, mikäli se on mahdollista. Huoltajien kanssa käydään myös mahdollisuuksien mukaan keskustelua ja pohdintaa yhdessä ennen päätöksen tekoa.

Mesikämmenessä käytössä olevat lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttäminen:

69a § (12.4.2019/542) Laitoksesta luvatta poistuneen lapsen palauttaminen

- Jos lapsi on poistunut luvattomasti lastensuojelulaitoksesta (*laitos*) tai ei palaa sinne ennalta sovitusti luvallisen poistumisen jälkeen, laitoksen on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi laitokseen sekä ilmoitettava lapsen luvattomasta poissaolosta lapsen sijaishuollosta vastuussa olevalle viranomaiselle. Lapsen olinpaikan selvittyä laitoksen ja lapsen sijaishuollosta vastuussa olevan viranomaisen tulee yhteistyössä sopia lapsen kuljettamisesta takaisin laitokseen, ellei lapsi palaa laitokseen vapaaehtoisesti.
- Lapsen palauttamisesta ja siihen liittyvästä kuljettamisesta ja sen turvallisesta järjestämistavasta päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Kiireellisissä tilanteissa lapsen palauttamisesta ja siihen liittyvästä kuljettamisesta ja sen turvallisesta järjestämistavasta päättää laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan on viipymättä ilmoitettava päätöksestä lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.
- Lapsen kuljettamisen saa toteuttaa vain laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva työntekijä, jolla on tässä laissa tarkoitettu ammatillinen pätevyys, lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tai muu toimivaltainen viranomainen. Lapsen etsintää ja kuljettamista ei saa toteuttaa ostopalveluna. Lapsen etsinnästä ja kuljettamisesta on tehtävä kirjaukset lapsen asiakasasiakirjoihin.
- Lasta kuljettava henkilö saa tehdä lapselle laissasäädetyin edellytyksin ja tavoin henkilöntarkastuksen kuljetukseen käytettävässä autossa kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi. Lisäksi lapsen hallussa olevat em. rajoituksissa määritellyt aineet ja esineet saadaan ottaa kuljettamisen ajaksi lasta kuljettavan henkilön haltuun. Ellei haltuun otettua ainetta tai esinettä palauteta lapselle kuljettamisen jälkeen, asiasta on tehtävä haltuunottopäätös. Lapsen kuljettamisen aikana lasta kuljettava henkilö saa kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi pitää lasta lyhytaikaisesti kiinni kuljetukseen käytettävässä autossa, jos lapsi sekavan tai uhkaavan käyttäytymisensä perusteella todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita ja kiinnipitäminen on lapsen oman tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän vaarantumisen vuoksi välttämätöntä. Kiinnipito on toteutettava lapselle turvallisella, hänen ikänsä, sukupuolensa, kulttuuri- ja uskonnollinen taustansa sekä yksilöllinen tilanteensa huomioivalla tavalla. Kiinnipito on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä. Kiinnipitämiseen turvautuneen henkilön on annettava laitoksen johtajalle siitä kirjallinen selvitys. Lapsen terveydentila on tutkittava, jos kiinnipitämisestä aiheutuu lapselle vammoja tai fyysisiä jälkiä tai jos lapsi sitä pyytää.

Mesikämmenessä käytössä olevat lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttäminen:

70 § (12.4.2019/542) Eristäminen

- Lapsi saadaan eristää laitoksen muista lapsista, jos hän käyttäytymisensä perusteella on vaaraksi itselleen tai muille taikka jos eristäminen on muusta erityisen perustellusta syystä lapsen hengen, terveyden tai turvallisuuden kannalta välttämätöntä. Eristämistä ei saa määrätä laajempaan eikä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen huolenpito ja hoito välttämättä edellyttävät. Eristämistä ei saa jatkaa yhtäjaksoisesti yli 12:ta tuntia tekemättä siitä uutta päätöstä. Eristäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.
- Eristämisestä tekee päätöksen laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Kun lapsi on määrätty eristettäväksi, on samalla määrättävä, kenen laitoksen hoito- tai kasvatushenkilöstöön kuuluvan tehtävänä on huolehtia lapsen turvallisuudesta. Lapsen turvallisuudesta vastaavan henkilön on valvottava lasta koko erillään pitämisen ajan olemalla hänen kanssaan samassa tilassa tai sen välittömässä läheisyydessä niin, että hänellä on mahdollisuus saada yhteys eristettyyn lapseen. Myös lapsella on oltava mahdollisuus saada yhteys hänen turvallisuudestaan vastaavaan henkilöön. Lapsen olosuhteet eristämisen aikana on järjestettävä niin, että lapsi saa riittävän huolenpidon ja hoidon sekä mahdollisuuden keskustella hänen turvallisuudestaan vastaavaan henkilön kanssa.
- Eristämistä saadaan välittömästi eristyksen jälkeen jatkaa vain, jos laissa säädetyt eristämisen edellytykset ovat edelleen olemassa. Edellytyksenä on lisäksi, ettei lapsen hoitoa ole edelleenkaan tarkoituksenmukaista tai mahdollista järjestää muulla tavalla. Tällöin eristämisaika ei saa ylittää yhteensä 24:ää tuntia.
- Ennen eristämisen jatkamista koskevan päätöksen tekemistä lapselle on suoritettava lääkärintarkastus, jos se ei ole ilmeisen tarpeetonta. Tarvittaessa lääkärintarkastus tulee suorittaa myös eristämisen alkaessa, eristämisen aikana tai eristämisen päättyessä.
- Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön tulee viipymättä ilmoittaa eristämisestä ja sen jatkamisesta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Toimintatavat rajoitusten käytön jälkeen

Mesikämmissä aina arvioidaan rajoitustoimenpiteiden käyttö ja sen tehokkuus ja tarpeellisuus rajoitustoimenpiteen päättymisen jälkeen.

Lisäksi kirjataan lapsikohtainen arvio käytetystä rajoitustoimenpiteestä.

Näistä asioista puhutaan avoimesti myös lasten kanssa sekä lasten huoltajien ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Tämä arviointi on tukena myös tilanteissa, joissa olisi mahdollisesti nousema uusi tarve rajoituspäätöksen tekemiselle.

Lasten omat oikeusturvakeinot

Mesikämmenen omavalvontasuunnitelma on kaikkien lasten nähtävillä yleisissä tiloissa ja siihen on kirjattuna erilliset ohjeet heidän omista oikeusturvakeinoistaan.

Niistä myös keskustellaan erilaisissa tilanteissa lastensuojelulaitoksen arjessa ja annetaan käytännön apua toteutukseen.

Lapsilla on aina oikeus soittaa omalle sosiaalityöntekijälle ja kertoa ajatuksistaan, toiveistaan ja havainnoistaan.

Suhtaudutaan lasten kokemuksiin avoimesti ja ohjaajien velvollisuus on auttaa heidän oikeuksien toteutumisen ajamisessa ilman omia tunnereaktioita.

Lasten omat oikeusturvakeinot

Oikeusturvakeinona muistutusmenettely:

Palveluun tyytymättömällä on oikeus tehdä muistutus yksikön johtajalle tai johtavalle viranhaltijalle.

Satakunnan hyvinvointialueella johtava viranhaltija on vastuualuejohtaja Mari Levonen, muistutus toimitetaan kirjaamo@sata.fi.

Sosiaaliasiavastaavien yhteystiedot hyvinvointialueittain:

- Satakunnan hyvinvointialue: Jari Mäkinen, p. 044-7079132, sosiaaliasiavastaava@sata.fi
- Varha: Sosiaaliasiavastaavien puhelinaika ma-pe klo. 10-12 ja 13-15 p. 02-3132399, sosiaaliasiavastaava@varha.fi
- Pirha: Sosiaaliasiavastaavat Sanna Juurakko ja Taija Mehtonen, p. 040-5045249, sosiaaliasiavastaava@pirha.fi
- Keusote: Susanna Honkala, p. 040-8074756 tai Anne Mikkonen p. 040-8074766, sosiaali.potilasiasiavastaava@keusote.fi

Oikeusturvakeinona kantelu:

Palveluun tyytymättömällä on oikeus tehdä myös kantelu ja se tehdään Lupa- ja valvontavirastoon:

Lupa- ja valvontavirasto, Sosiaali- ja terveysalan osasto, Kulttuurikuja 1, 20800 TURKU (Postiosoite PL 20, 13035 LVV)

Viraston puhelinvaihe p. 0295254000 (avoinna ma-pe klo. 8-16.15), kirjaamo@lvv.fi.

Eduskunnan oikeusasiamies:

p. 09-4321 (eduskunnan vaihe), oikeusasiamies@eduskunta.fi